

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme taiteen perusopetuksen lainsäädännön selkeyttämistä ja elinikäisen oppimisen periaatetta. Vastustamme kuitenkin ratkaisua, joka johtaisi musiikin suoritemäärien tai aloituspaikkojen vähentymiseen aikana, jolloin musiikki on ylivoimaisesti kysytyn taiteenala ja paikkavaje suurin. Tämä olisi ristiriidassa esityksen tavoitteen kanssa parantaa taiteenalakohtaista saatavuutta ja heikentäisi pitkällä aikavälillä suomalaisen musiikkialan ja ammattimuusikkokentän elinvoimaa.

Nykyinen, voimassa oleva lainsäädäntö lähtee siitä, että taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille annettavaa opetusta. Tämä raja on nyt lakiehdotuksessa poistettu. Rajauksen poistuminen mahdollistaa kaiken ikäisille annettavaa taiteen perusopetusta. Tämä puolestaan herättää kysymyksen miten rajallisilla, mahdollisesti vähenevillä resursseilla turvataan lasten ja nuorten musiikillisten valmiuksien kehittyminen niin, että he voivat hakeutua musiikkialan ammatilliseen koulutukseen ja ammattiin. Koulutuksen järjestäjälle pitäisikin turvata oikeus saada profiloitua oppilaaksiotossaan erilaisiin oppijaryhmiin kuten ehdotuksessa viitattuihin ammattiin suuntautuneisiin.

Ehdotus lisäyksi perusteluihin tai pykälän loppuun

“Koulutuksen järjestäjällä on oikeus perustellusti profiloida oppilaaksiottoa ja opetuksen kohdentamista eri oppijaryhmiin, mukaan lukien ammattiin suuntautuneet oppijat, yhdenvertaisuusperiaatetta ja läpinäkyvyyttä noudattaen.”

Täsmennys mahdollistaa elinikäisen oppimisen edistämisen samalla, kun varmistetaan lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy opetukseen ja heidän valmiuksiensa kehittyminen siten, että lain tavoite ”edistää mahdollisuuksia hakeutua jatko-opintoihin” toteutuu käytännössä.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Opetus- ja kulttuuriministeriön 9.2.2024 asettama, ehdotusta taiteen perusopetuksen lainsäädännön uudistamiseksi valmisteleva työryhmä on esittänyt (ehdotuksen s. 29-30), että ”Oppimäärän laajuus olisi 50 opintopistettä. Opetusta annettaisiin taiteen perusopetuksessa 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluisi lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä. Kun oppilas olisi suorittanut oppimäärän vaatimat 50 opintopistettä, olisi hän oikeutettu saamaan päättötodistuksen.”

Ehdotettu täsmennys pykälään tai sen perusteluihin

Oppimäärän suorittamista ei pitäisi määritellä oppilaan saaman opetuksen määrään perustuvalla pistemallilla vaan päättötodistuksen pitäisi pohjautua oppilaan näytettyyn osaamiseen. Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan taiteen perusopetus mm. ”edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin”. Tätä tavoitetta ei saavuteta pelkästään opetuksen määrällä vaan päättötodistuksen tulisi perustua oppimisen arviointiin ja määriteltyyn osaamiseen.

Tämä linjaus varmistaa, että päättötodistus heijastaa todellista osaamista eikä pelkkää osallistumista, mikä on välttämätöntä jatko-opintoihin hakeutumisen näkökulmasta.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan muutetuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme sitä, että kunnalla on suora toimivalta järjestää taiteen perusopetusta sekä mahdollisuus sopia järjestämisestä yhdessä muiden toimijoiden kanssa, kun vastuu lain noudattamisesta ja julkisista hallintotehtävistä säilyy kunnalla. Tämä vastaa nykykäytäntöä ja selkeyttää rooleja.

Ehdotamme, että pykälän perusteluissa täsmennetään päätöksenteon periaatteet:

Kunnan valinta siitä, millä taiteenaloilla opetusta järjestetään, perustuu taiteenaloittaiseen kysyntään, paikkavajeeseen ja väestökehitykseen, jotta saatavuus turvataan myös muuttovoittoalueilla.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Mahdollinen vastuutehtävä rahoitetaan erikseen eikä se vähennä valtionosuuden perusteeksi vahvistettavia opetustunteja tai aloituspaikkoja.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme pykälää, mutta esitämme täsmennyksiä, joilla turvataan lasten ja nuorten etenemispolku.

Profiloitu oppilaaksiotto: Koulutuksen järjestäjällä on oikeus profiloida oppilaaksiottoa eri oppijaryhmiin, myös ammattiin suuntautuvalle polulle. Perusteet päätetään etukäteen ja julkaistaan; niiden tulee olla yhdenvertaiset ja läpinäkyvät. Hakumenettely on selkeä ja kohtuullinen, ja tarvittaessa käytetään maksuhojennuksia, ettei sosioekonominen tausta muodostu esteeksi.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme muutettuna: Päättötodistus sidotaan osoitettuun osaamiseen; opintopiste- ja tuntimitoitus on järjestämisen ja seurannan väline, ei yksinään riittävä ehto.

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme 19 §:ää, mutta esitämme, että arviointi kytketään selkeästi saatavuuden seurantaan ja päätöksentekoon.

Otetaan käyttöön taiteenaloittain vertailukelpoinen mittaristo: hakeneiden, aloittaneiden ja ilman opiskelupaikkaa jääneiden määrät sekä alueellinen kattavuus. Tulokset julkaistaan vuosittain. Tämä mahdollistaa taiteenaloittaiset korjauspäätökset.

Arviointitulokset ohjaavat rahoituksen ja valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien sekä aloituspaikkojen kohdentamista taiteenaloittain ja alueittain.

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kannatamme siirtymäsäännöksiä, mutta esitämme seuraavat täsmennykset, jotta toimeenpano turvaa saatavuuden ja laadun:

Siirtymäsuoja musiikille. Musiikin nykyinen tarjonta, valtionosuusrahoitus sekä valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien ja aloituspaikkojen määrä säilytetään vähintään nykyisellä tasolla siihen saakka, että taiteenalakohtainen paikkavaje on olennaisesti pienentynyt.

Opintopolkujen turvaaminen: Jo aloittaneet voivat suorittaa oppimääränsä suunnitellusti; opetusta ei supisteta kesken oppimäärän.

Seuranta ja korjausmekanismi: Siirtymäkauden seuranta toteutetaan § 19:n mittareilla taiteenaloittain ja alueittain. Tulosten perusteella ministeriö voi tehdä taiteenaloittaisia ja alueellisia korjauksia rahoitukseen sekä valtionosuuden perusteeksi vahvistettaviin opetustunteihin ja aloituspaikkoihin.

Alueellinen saatavuus myös kasvavilla alueilla: Vähimmäistason turvaaminen väestöltään väheneville alueille toteutetaan niin, ettei saatavuus heikkene muuttovoittoalueilla. Kohdentaminen perustuu taiteenalakohtaisesti väestöpohjaan ja ikärakenteeseen sekä toteutuneeseen kysyntään ja ennakoituun väestönkasvuun.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Musiikin taiteen perusopetus on ammattiin tähtäävän koulutuspolun keskeinen lähtökohta; merkittävä osa korkeakouluopintoihin etenevistä musiikin opiskelijoista on aloittanut opintopolkunsa taiteen perusopetuksessa. Jos musiikin aloituspaikkoja tai suoritteita vähennetään, supistuu hakijajoukko ensin toisella asteella ja sen jälkeen korkeakoulussa. Tämä heijastuu viiveellä orkestereiden ja vapaan kentän rekrytointipohjaan sekä kotimaisen musiikin tekijä- ja esittäjäkenttään. Koska kyse on vuosia kertyvästä osaamisesta (soitin- ja yhtyeetyöskentely, ohjelmistot), menetystä ei voi kuroa kiinni myöhemmin.

Kokonaisresurssin kasvu: Rahoituskehystä on kasvatettava. Tämä tarkoittaa sekä valtionosuusrahoituksen lisäämistä että valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien ja aloituspaikkojen määrän kasvattamista.

Taiteenaloittainen ja alueellinen kohdentaminen: Resurssit kohdennetaan taiteenaloittain ja alueittain kysynnän, paikkavajeen ja väestökehityksen perusteella. Ei leikkauksia siltä taiteenalalta, jolla paikkavaje on suurin; nykytilanteessa tämä koskee erityisesti musiikkia. (Lähde: Opetushallitus 2020, s. 14. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/taiteen_perusopetus_2020.pdf)

Siirtymäsuoja: Siirtymäkaudella musiikin nykyinen tarjonta säilytetään vähintään nykyisellä tasolla, kunnes taiteenalakohtainen paikkavaje on olennaisesti pienentynyt. Jo aloittaneiden opintopolut turvataan.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muusikkojen liitolla ei ole lausuttavaa tämän pykälän osalta.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Asetuksessa on varmistettava, että päättötodistus on osaamisperusteinen. Opintopiste- ja tuntimitoitus (1 opintopiste = 20 opetustuntia sekä kohtuullinen omatoiminen työskentely) toimii ohjaavana mitoituksena, mutta oppimäärän suoritus ja päättötodistus perustuvat osoitettuun osaamiseen sekä oppimisen arviointiin, ei pelkkään opetukseen osallistumiseen.

Asetukseen tai sen perusteluihin on lisättävä seuranta- ja raportointivelvoite: taiteen perusopetuksen saatavuutta seurataan vuosittain taiteenaloittain ja alueittain mittareilla, jotka kattavat hakeneet, aloittaneet, ilman opiskelupaikkaa jääneet ja alueellisen kattavuuden. Seurannan perusteella tulee olla mahdollista tehdä taiteenaloittaisia korjauspäätöksiä.

Siirtymävaiheen suojatoimenä on turvattava, että musiikin nykyiset suoritteet ja aloituspaikat eivät alene ennen kuin todettu taiteenalakohtainen paikkavaje on selvästi pienentynyt. Tämä voidaan kirjata asetuksen toimeenpanoa koskeviin perusteluihin.

Asetuksen toimeenpanoa koskevissa perusteluissa on linjattava, että kokonaisresurssia kasvatetaan ja resurssit kohdennetaan taiteenaloittain ja alueittain kysynnän, paikkavajeen ja väestökehityksen perusteella, jotta saatavuus paranee eikä suosituimmalta taiteenalalta siirretä resursseja pois.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

-

Kari Mia
Suomen Muusikkojen Liitto ry